

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за професор по професионално направление 2.1.Филология.
Езици на народите от Азия, Африка и Америка /Съвременен език урду/,
обявен в ДВ, бр. 39/20.05.2011 г.

с кандидат доц. д.ф.н. Татяна Дамянова Евтимова
шифър /05.04.35/

Катедра „Класически изток”, ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски”

Рецензент: проф. д.ф.н. Пенка Велкова Самсарева
шифър /05.04.21/ Ирански езици; семитско-хамитски езици; тюркски;
монголски езици; угро-фински езици /съвременен арабски език/, член
на научното жури, определено за упоменатия конкурс /пенсионер/.

В горепосочения конкурс за професор участва само един кандидат –
доц. д.ф.н. Татяна Дамянова Евтимова.

1. Образование и професионално развитие. Доц. д.ф.н. Татяна Евтимова е родена през 1955 г. в гр. Враца. Завършва Английската езикова гимназия в гр. София /1974 г./ и получава висше образование по специалността „Източни езици и литератури” с квалификация „Филолог-изтоковед, референт-преводач на езика урду” в ИСАА при Московския държавен университет „М. В. Ломоносов” /1983 г./. Владее редица чужди езици: английски, руски, урду, хинди, персийски. Работи като преводач-кореспондент по английски и руски език във ВТО „Булгарплодекспорт”, София /1979 -1981 г./; научен сътрудник в езикова лаборатория към Държавния съвет /1981 – 1982 г./; завеждащ протокол в БМТ „Орбита” /1982 – 1983 г./; секретар в Министерството на промишлеността /1984 – 1985 г./; заклет преводач от урду към Агенцията за бежанците на МС /1991 – 1996 г./; библиотекар в ЦИЕК, СУ /1985 – 1986 г./. Едновременно с посочените дейности кандидатката е ангажирана и като хоноруван преподавател в ЦИЕК, СУ /1983 – 1986 г./, където преподава дисциплините: Увод в индологията – лекционен курс; Урду – лекции и упражнения; Теоретична граматика на езика хинди – фонетика и лексикология – лекционен курс; История на Индия – лекционен курс; Историческа граматика на езика хинди – лекционен курс.

От 1986 г. е щатен преподавател в специалност „Индология”, ЦИЕК, СУ. След успешно защитена дисертация доц. д.ф.н. Т. Евтимова получава образователната и научна степен „доктор” с шифър 05.04.35 /1998 г./, а малко по-късно ѝ е присвоено научното звание „доцент” по съвремен урду, шифър 05.04.35 /2001 г./. Също в резултат на успешно защитен дисертационен труд на тема „Хиндустани /урду и хинди/ - интерференция в частен режим на диглосия /въз основа на помощен анализ на провербиалния текст на хиндустани/” на доц. д.ф.н. Т. Евтимова е присъдена научната степен „доктор на филологическите науки” по научната специалност 05.04.35 „Езици на народите на Азия, Африка и Америка” /2010 г./.

2. Научна продукция – представени материали. Представената от доц. д.ф.н. Т. Евтимова информация за нейните публикации, рецензии, участия в научни конференции, редакторска дейност съдържа общо 91 заглавия, сред които: монографии /3/; учебници и учебни помагала /4/; студии, статии, обзори /18/; предговори, редакторство, рецензии /31/; преводи /19/; участия в научни конференции /16/. Списъкът на материалите, предвидени за участие в настоящия конкурс, обхваща 17 заглавия, от които: монография /1/; учебници и учебни помагала /4/; студии, статии и обзори /12/ /от последните 4 са под печат/ /понадгъшната номерация на публикациите, използвана в рецензията, е в съответствие с този списък/.

3. Научно-изследователска дейност. Научно-изследователската дейност на доц. д.ф.н. Т. Евтимова е в пълен синхрон с нейната учебно-преподавателска работа. Като един от първите специалисти – индолози у нас, наел се с нелеката задача да провежда теоретични и практически курсове по различни дисциплини, включени в учебния план на специалност „Индология”, ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски”, доц. д.ф.н. Т. Евтимова определя ясно и категорично приоритетите на своята научно-изследователска работа. Вниманието ѝ е съсредоточено в няколко области, които могат да бъдат определени като: **I. Общи въпроси на индологията:** „Увод в индологията” - № 2, „Езикова експликация на индийския културен контекст” - № 7, „За различните равнища на личностното присъствие в хиндуизма” - № 15; **II. Въпроси на езика урду:** „Учебно помагало по урду / за студенти-индолози/” - № 1, „Граматика на езика урду” - № 5, „Възникване, развой и периодизация на съвременния урду” - № 8, „За миграцията на думата урду и нейните значения” - № 13; **III. Въпроси на езика хинди:** „Диалектология на езика хинди /университетски курс лекции/” - № 4; **IV. Методически въпроси:** „Teaching Hindi and Urdu at Sofia University – A Practical Way

to Identify Indian Culture” - № 12; **V. Сравнителни и съпоставителни изследвания:** „Урду като лингвомодел на интеграция между две граматични култури” - № 3, „За пътя на номинацията от хинди до урду” /под печат/ - № 17, „Интеркултурен диалог във взаимоотношенията между съвременните езици урду и хинди” - № 16, „За някои персийски и арабски елементи в езика урду на различните равнища на неговата структура” - № 9, „За степените на имплицитност в езика урду” - № 6, „Милионът на Марко Поло – очарователен пътен дневник из Китай и Индия” - № 11, „Амир Хусро – Папагала на Индия” - № 10, „Лексиколожки срез на фразеологията /с примери от хиндустани и от българския език/” /под печат/ - № 14.

Задълбочените познания на доц. д.ф.н. Т. Евтимова и отличното ѝ познаване на общественно-политическата, културната и езиковата ситуация на територията на Индия ѝ дават възможност да подходи компетентно при разрешаването на въпросите, свързани с този ареал. В своите разработки тя се опира на мнението на авторитетни учени, добавяйки убедително своето виждане по разглеждания проблем. В зависимост от целите на изследването при разглеждането на езиковите въпроси тя използва успешно както описателния метод, така и методите на сравнителния и съпоставителния анализ. Кандидатката убедително защитава своята хипотеза за разглеждането на езиците хинди и урду като символи на межкултурен диалог, намирайки известно основание лингво-взаимоотношението между съвременните езици урду и хинди да се определя като частен случай на диглосия. Намирам за положително решение включването в края на учебниците и учебните помагала примерен изпитен текст за студентите.

Посочените от доц. д.ф.н. Т. Евтимова общобиблиографски цитирания /5 бр./ и индексирани публикации /25 броя/ са показател за известността на кандидатката и високата оценка за нейната работа.

Доц. д.ф.н. Т. Евтимова е взела активно участие с научни доклади в национални /8/ и международни /8/ научни конференции у нас и в чужбина. От 1995 г. е член на Европейския съюз на индолозите, както и на Постоянната комисия по методика на преподаването на съвременни индийски езици.

4. Учебно-преподавателска дейност. Доц. д.ф.н. Т. Евтимова се включва активно в учебно-преподавателската дейност на специалност „Индология” към катедра „Класически изток”, ЦИЕК, СУ, където е натоварена с преподаването на следните учебни дисциплини: В бакалавърска степен: Увод в индологията - лекционен курс; Урду – лекции и упражнения; Историческа граматика на езика хинди –

лекционен курс; Диалектология на езика хинди – лекционен курс; Спецпревод от/на урду – лекции и упражнения. В магистърска степен: Литература и култура на Пакистан – лекционен курс; Проблеми на съвременната пакистанска литература – лекционен курс; Урду – упражнения.

Под нейното научно ръководство успешно защитават дисертация двама докторанти /2005 г./. В момента тя е ръководител на един докторант /зачислен през 2011 г./.

5. Научни постижения и приноси. Представената за рецензиране научна продукция на доц. д.ф н. Т. Евтимова има безспорен приносен характер. Тя е убедително доказателство за трайния научен интерес на кандидатката към проблемите на езика и културата на Индия и Пакистан. Публикациите могат да бъдат включени в следните групи.

I. Монографии. Разглежданото съчинение /№ 3/ представлява задълбочен сериозен анализ в областта на изследванията по контрастология и контактология на съвременните индоарийски езици. В него за първи път се защитава тезата за наличие на определени фономорфологични промени в иранските заемки в езика урду. Постигане на кандидатката е, че това изследване може да се използва успешно в качеството на допълнителен учебник за студентите от специалност „Индология” при СУ „Св. Кл. Охридски”.

II. Учебници и учебни помагала. Трябва задължително да се подчертае, че резултат от отличната теоретическа и практическа подготовка на кандидатката и високото ѝ чувство за отговорност по отношение на изпълнение на нейните професионални задължения като университетски преподавател е изготвянето и публикуването на учебници и учебни помагала за нуждите на обучението на студентите от специалност „Индология”, които са първите, а за сега и единствените, материали в тази насока /№ 1, № 2, № 4/. Освен че се анализират основните граматични и лексикални отлики между езиците урду и хинди, в урочните единици се представя определена информация за историята на Индия и Пакистан, за икономическото и търговско сътрудничество между България и Пакистан /№ 1/. Изясняването на различни аспекти, свързани с науката за Индия, с историческото минало на страната и нейното настояще, с въпросите на нейното езиково, културно и литературно богатство, традиции и бит предоставя добри възможности на студентите от специалност „Индология” за по-нататъшно надграждане на знанията по време на тяхното обучение /№ 2/.

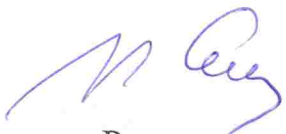
Особено впечатление прави теоретичното изследване на граматиката на съвременния индоарийски език урду, където компетентно е представено системно описание на строежа на езика на различните му нива - фонетика и фонология, морфология, синтаксис, речников състав. За успешното усвояване на информацията допринася и присъствието на богат илюстративен материал /№ 5/.

III. Студии и статии. Публикациите /№ 6 - № 17/ са резултат от общокултурните и интердисциплинарните търсения на кандидатката. Те се отличават с висока теоретична стойност и представляват безспорен принос в българската индология. Разглеждат актуални проблеми в областта на съвременното индоарийско езикознание.

6. Участие в живота на академичната общност. Доц. д.ф.н. Т. Евтимова се включва активно в административната дейност на ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски“. Избрана е за ръководител на секция „Индология“, ЦИЕК, ФКНФ, СУ /1990 – 2001 г./, за ръководител на катедра „Класически изток“, ФКНФ, СУ/2001 – 2005 г./, а от 2008 г. е ръководител на катедра „Тюркология и алтаистика“, ФКНФ, СУ. Била е заместник-декан на ФКНФ, СУ /2002 -2006 г./ . Била е член на Специализирания научен съвет по общо езикознание, класически и нови езици, ВАК /2007 – 2009 г./.

7. Заключение. Въз основа на всичко изложено до тук бих желала да изразя своето твърдо убеждение, че доц. д.ф.н. Т. Евтимова отговаря напълно на представените в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. Ценната научна продукция на кандидатката, успешната ѝ преподавателска дейност, богатият ѝ академичен организационен опит, големият авторитетът, с който се ползва сред преподавателите и студентите, моите личните впечатления ми дават основание да предложа на почитаемото научно жури по конкурса да вземе решение доц. д.ф.н. Татяна Дамянова Евтимова да заеме академичната длъжност „професор“.

18.09.2011 г.
София

Рецензент:
/проф. д.ф.н. Пенка Самсарева /